

ків та вимог-замовлень», [Електронний ресурс] Наказ МОЗ України від 19. 07. 2005 р. № 360 – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua.

6. «Про штатні нормативи та типові штати закладів охорони здоров'я» [Електронний ресурс]. Наказ МОЗ України від 23. 02. 2000 р. № 33 – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>

7. «Про затвердження переліків закладів охорони здоров'я, лікарських, провізорських посад та посад молодших спеціалістів з фармацевтичною освітою у закладах охорони здоров'я» [Електронний ресурс]. Наказ МОЗ України від 28. 10. 2002 р. №385 із змінами внесеними наказами МОЗ від 17.03.2003 р. №114, від 07. 05. 2004 р. № 229, від 17. 08. 2009 р. № 600 – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

8. «Про затвердження Порядку обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів у закладах охорони здоров'я України» [Електронний ресурс]. Наказ МОЗ України від 21. 01. 2010 р. № 11 – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

9. «Про затвердження Переліків отруйних та сильнодіючих лікарських засобів». [Електронний ресурс]. Наказ МОЗ України

від 17. 08. 2007 р. № 490 із змінами і доповненнями – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>

Надійшла до редакції: 25.08.2015р.

ТОЛОЧКО Валентин Михайлович, доктор фармацевтичних наук, професор, завідувач кафедри управління та економіки фармації Інституту підвищення кваліфікації спеціалістів фармації Національного фармацевтичного університету, м. Харків, e-mail: uef-ipksf@mail.ru

МУЗИКА Тамара Федорівна, кандидат фармацевтичних наук, доцент, доцент кафедри управління та економіки фармації Інституту підвищення кваліфікації спеціалістів фармації Національного фармацевтичного університету, м. Харків, e-mail: uef-ipksf@mail.ru

ТОЛОЧКО V.M., Doctor of Pharmacy, Professor, head Department of Management and Economics of Pharmacy of the Institute of pharmacy specialists training of National university of Pharmacy, Kharkiv, Ukraine, e-mail: uef-ipksf@mail.ru.

MUZIKА T.F., Ph.D. in Pharmacy, associate professor Department of Management and Economics of Pharmacy of the Institute of pharmacy specialists training of National university of Pharmacy, Kharkiv, Ukraine, e-mail: uef-ipksf@mail.ru.

УДК: 615.12:658.310:005.73

Т.О. Артюх

ДОСЛІДЖЕННЯ МОЖЛИВОСТЕЙ РЕАЛІЗАЦІЇ ТА ОСОБЛИВОСТЕЙ НАПИСАННЯ МІЖНАРОДНИХ ПРОЕКТІВ У ГАЛУЗІ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ОСВІТИ, ЩО ФІНАНСУЮТЬСЯ З ФОНДІВ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Т.А. Артюх

Исследование возможностей реализации и особенностей написания международных проектов в отрасли фармацевтического образования, которые финансируются из фондов Европейского Союза

Т.О. Artyukh

Research possibilities of implementing and complexity of writing International projects in education of pharmaceutical financed from EU funds

Використовуючи ряд наукових методів дослідження: історичний, логічний, системно-аналітичний та порівняльний, автором статті проаналізовані різноманітні зарубіжні і вітчизняні літературні джерела та інтернет ресурси з метою вивчення та систематизації можливостей використання сучасних інструментів для розвитку фармацевтичної галузі, зокрема, і фармацевтичної освіти, в рамках пріоритетів ЄС та за їх фінансової підтримки. Враховані особливості при реалізації та складності у вирішенні проблемних питань при написанні проектів, а також поданні проектних заявок. Надані рекомендації для подолання проблем на етапі планування діяльності за проектом та створення гармонограми проекту.

Ключові слова: агенції та програми, Європейський союз, міжнародні проекти, фармацевтична освіта, Еразмус +, Горизонт 2020, спеціалісти фармації.

Используя ряд научных методов исследования: исторический, логический, системно-аналитический и сравнительный, автором статьи проанализированы различные зарубежные и отечественные литературные источники и интернет ресурсы с целью изучения и систематизации возможностей использования современных инструментов для развития фармацевтической отрасли, в частности, и фармацевтического образования, в рамках приоритетов ЕС и при их финансовой поддержке. Учтены особенности реализации и сложности в решении проблемных вопросов при написании проектов, а также представлении проектных заявок. Даны рекомендации для преодоления проблем на этапе планирования деятельности по проекту и создания гармонограммы проекта.

Ключевые слова: агенции и программы, Европейский союз, международные проекты, фармацевтическое образование, Эразмус +, Горизонт 2020, специалисты фармации.

Using a number of scientific methods: historical, logical, systematic and analytical and comparative the author analyzed various foreign and domestic literature and Internet resources to study and systematize the possibilities of using modern tools for the development of the pharmaceutical industry, in particular, pharmaceutical education within EU priorities for their financial support. Taken into account in the implementation of features and complexity in solving problems in writing projects and submitting proposals. Recommendations to address problems at the planning stage of the project and create harmonogram project.

Keywords: agencies and programs, European Union, international projects, pharmaceutical education, Erasmus+, Horizon 2020, specialists pharmacy.

На сьогоднішній день все більшої актуальності набуває проблема пошуку шляхів для підвищення конкурентоспроможності у різних сферах та різних масштабах, у тому числі і для національних економік країн світу. Серед різноманітних ресурсів для вирішення зазначеної проблеми ідея значущості людських ресурсів займає першочергове місце. Тому, в країнах Європейського союзу (ЄС) з другої половини 80-х років розпочався обмін студентами, викладачами та учнями не тільки в рамках окремих навчальних закладів, а й цілих держав. Для започаткування та розвитку міжнародної співпраці між країнами з обраних пріоритетів політики ЄС попу-

лярними фінансовими інструментами є програми та агенції. Вони працюють через реалізацію довготермінових міжнародних проектів. Створенням та затвердженням програм займаються Рада ЄС та Європейський Парламент. Фінансування відбувається з Бюджету ЄС.

Для України участь в агенціях і програмах ЄС - це шлях великих можливостей та перспектив. Оскільки багатовекторність відкритих для участі України програм та агенцій ЄС, направлена на підтримку перспективного плану дій України. Крім того, такий план стосується і впровадження реформ, що сприятимуть євроінтеграції України.

Слід зазначити, що програми та агенції ЄС ставлять перед собою різні цілі для реалізації конкретних проек-

тів та вирішення проблемних моментів у різних сферах життя, а також здійснюються в широкому спектрі галузей, регіонів і міст України, зокрема і у галузі фармацевтичної освіти, що відповідає пріоритетам політики ЄС щодо стратегії навчання протягом життя (Lifelong Learning). Lifelong Learning Programme – програма навчання протягом життя є продовженням програм Socrates, Leonardo da Vinci and ICT / Open & Distance Learning (2000-2006). Вона підтримує можливості навчання від дитинства до старості в кожній окремій життєвій ситуації.

Основними програмами в сфері науки та освіти на 2014-2020 бюджетний період є Erasmus + та Horizon 2020. Фінансування ЄС проектів в Україні здійснюється у формі грантів, контрактів і зростаючої підтримки бюджету. Проте написання проектів у галузі фармацевтичної освіти для участі у програмах ЄС має ряд важливих особливостей, не врахування яких може призвести не тільки до втрати часу та можливостей, а до затримки розвитку перспективного напрямку у цій сфері. Тому врахування особливостей при реалізації та складності у вирішенні проблемних питань при написанні проектів, а також поданні проектних заявок і постало за мету нашого дослідження.

Однією з особливостей написання міжнародного проекту у галузі фармацевтичної освіти, що фінансуються з фондів ЄС є правильне оформлення документів, що має свої складності. Найбільше складностей викликає етап планування діяльності за проектом та створення гармоніogramи проекту. Розробка спеціалістами фармації плану проекту повинна розпочинатися з орієнтовного робочого плану, який не повинен містити конкретних дат, а повинен починатись з терміну “перший квартал”, “перший місяць”, “перший тиждень”. План не повинний містити детального опису дій, а лише їх назви. Разом з тим, план повинен бути достатньо детальним, щоб ознайомити з підготовкою, а також реалізацією кожного заходу. Такий план можна буде представити в вигляді схеми Ганта.

Діаграма Ганта - це стрічковий тип діаграми, призначений для візуалізації плану виконання завдань за будь-яким проектом шляхом демонстрації послідовності їх виконання та управління ним. Діаграма Ганта є потужним аналітичним інструментом та відмінним презентаційним інструментом здатним демонструвати ключові пріоритети проекту (рис).

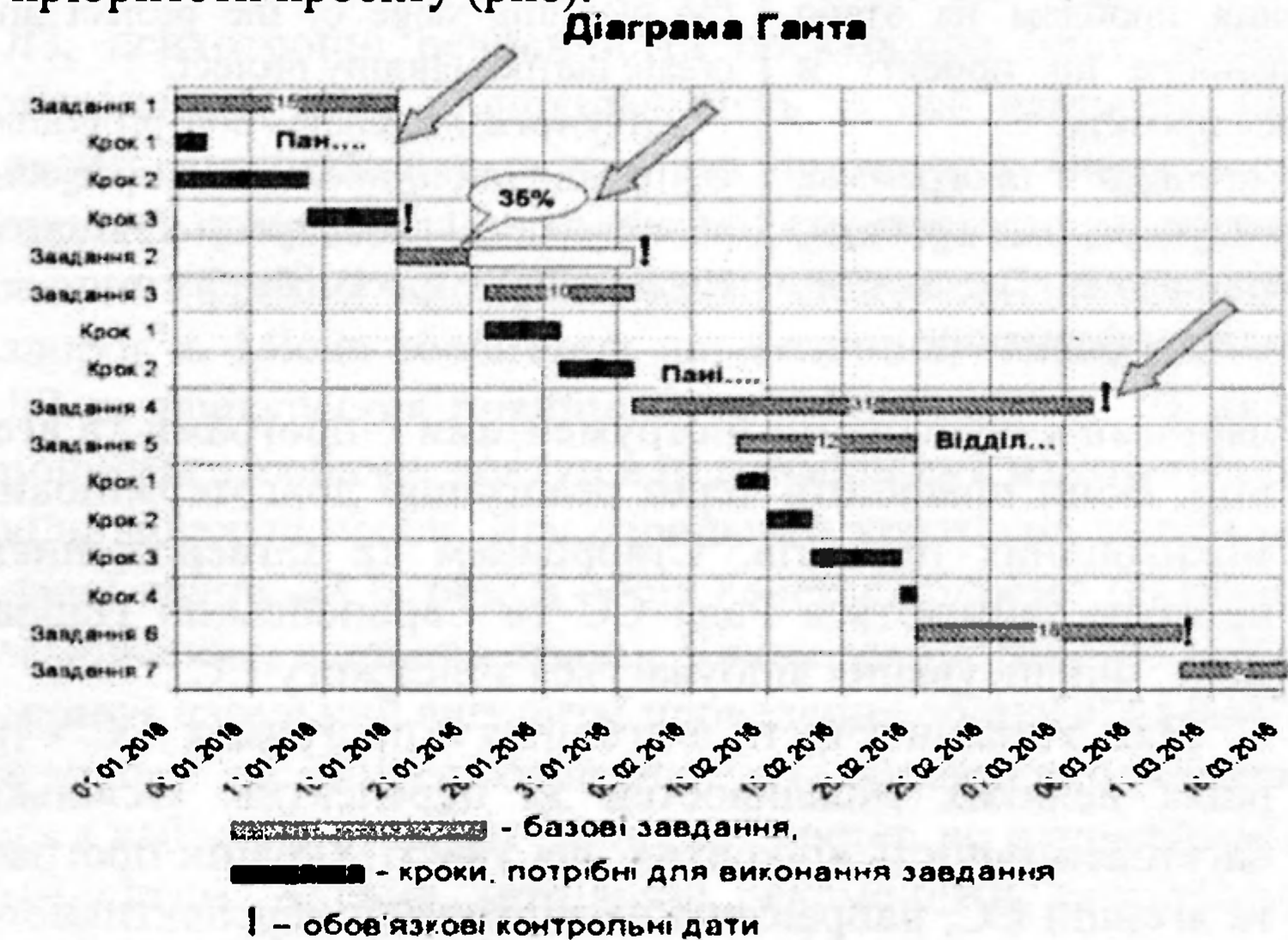

Рис. Приклад плану виконання завдань за проектом через діаграму Ганта

Вона являє собою графічні відрізки, що відповідають окремому завданню або підзадачі, розміщені на горизон-

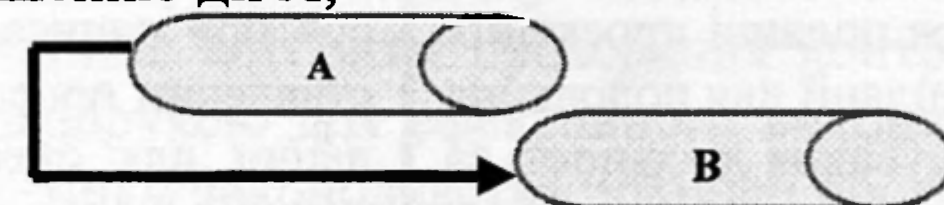
тальній шкалі часу. Побудова діаграми потребує виконання декількох етапів:

- 1) збір інформації. Складання повного списку усіх завдань, вказавши їх тривалість, терміни початку й кінця, а також відповідальних осіб та терміни контролю;
- 2) доповнення списку завдань кроками виконання, що мають проміжний характер, але є досить істотними, вказавши їх тривалість, терміни початку й кінця, а також відповідальних осіб та терміни контролю;
- 3) визначення пріоритетності завдань та кроків;
- 4) розташування завдань та кроків у потрібній послідовності у вигляді складного списку;
- 5) складання діаграми.

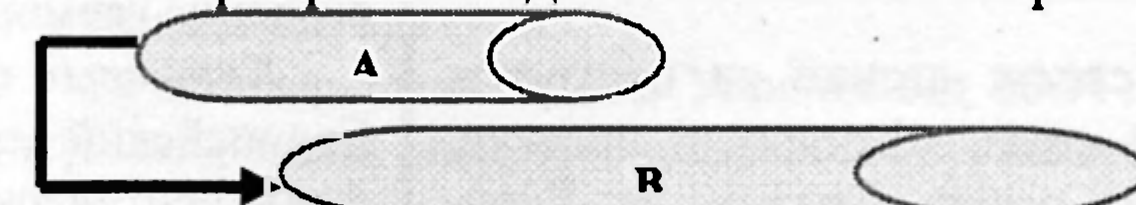
На вертикальній шкалі відкладається список робіт, завдань та кроків, на горизонтальній шкалі відкладається час, передбачений для здійснення проектного плану. Початок, кінець і довжина відрізка на шкалі часу відповідають початку, кінцю і тривалості завдання. Діаграма може використовуватися для представлення поточного стану виконання робіт: частина прямокутника, що відповідає завданню, заштриховується, відзначаючи відсоток виконання завдання; показується вертикальна лінія, що відповідає моменту «сьогодні».

В залежності від мети побудови діаграми та виробничих потреб у візуалізації використовуючи різні кольори для забарвлення смуг здійснюють сортування завдань або за пріоритетами (за терміновістю, важливістю), або за виконавцями, або за типами завдань (задача, підзадача, кроки тощо), або за потрібними ресурсами тощо. Наприклад, за рахунок подання завдань у вигляді різних кольорових смуг всі члени команди можуть своєчасно визначити свої завдання. Діаграма Ганта може використовуватись спільно з таблицею списку робіт, рядки якої відповідають окремо взятій задачі, зображеній на діаграмі, а стовпці містять додаткову інформацію про задачу. Для додаткового зображення контролю за виконанням завдань паралельно до відрізків, що відповідають окремому завданню або підзадачі, на горизонтальній шкалі часу розміщені квадрати, які відповідають контрольним датам. З метою більш докладного опису взаємозв'язків на діаграмі відображають лінії зв'язку між різними завданнями:

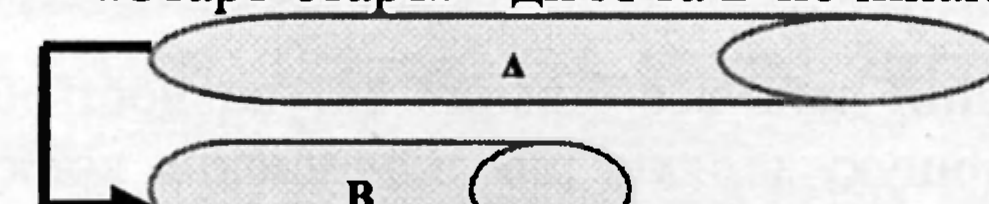
- «Фініш-старт» - дія В починається тільки по завершенню дії А;

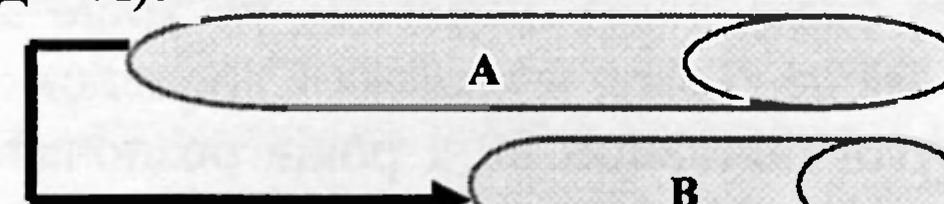
- «Старт-фініш» - дія В почнеться не раніше, ніж дія А;

- «Старт-старт» - дії А та В починаються одночасно;

- «Фініш-фініш» - дії А та В завершуються одночасно (дія В повинно закінчитися не раніше, ніж закінчиться дія А).

Все це спрощує контроль за процесом виконання поставлених завдань.

Існує безліч програм, що полегшують керування проектами. Діаграма Ганта будь-якої складності може бути легко побудована за допомогою таких програм, як:

SchedRoll; Gantt Designer; Mindjet JCV Gantt Pro; Microsoft Project та багатьох інших.

Крім того, існує цілий ряд онлайн-сервісів, які надають своїм користувачам можливість не тільки планувати свої справи, а й отримувати регулярні звіти, повідомлення про поточний статус завдань по електронній пошті. Одним з недоліків діаграми є обмеженість у вираженні взаємозв'язків різних кроків та завдань. Вирішити це можна, наприклад, додаванням в графік спеціальних вертикальних ліній, які демонструють ключові залежності. Однак це лише тимчасове рішення, не здатне передати інформацію в повному обсязі, що потрібно заздалегідь врахувати. Ще одним мінусом в умовах нестабільності ринку або кризових ситуацій є негнучкість плану завдань, що постійно піддається змінам та потребує своєчасного реагування. За таких обставин до списку всіх завдань та кроків треба внести навіть дрібні деталі, оскільки при щонайменшій зміні потрібно перемальовувати всю діаграму. Таким чином, на сьогоднішній день для України у сфері фармацевтичної освіти є безліч можливостей для участі у програмах ЄС при написанні проектів та проектних заявок до яких потрібно враховувати особливості постановки мети. На нашу думку, найкращим методом для вирішення цієї проблеми на етапі планування є схема (діаграма) Ганта, яка надає можливість показати структуру виконання всіх етапів проекту наоч-

но, відобразити залежність між завданнями проекту та ключові точки контролю, виконавців, недоліки планування, ресурси, які застосовані в процесі, і швидкість виконання завдання тощо.

Список літератури

1. Участь України в агенціях і програмах Європейського Союзу: перспективи та можливості [Електронний ресурс]. – Режим доступу: file:///C:/Documents%20and%20Settings/User/%D0%A0%D0%B0%D0%B1%D0%BE%D1%87%D0%B8%D0%B9%20%D1%81%D182%D0%BE%D0%BB/FULL-R-1.pdf
2. Архангельский Г. А. Организация времени: от личной эффективности к руководству фирмой / Г. А. Архангельский. – 3-е изд. – СПб.: Питер, 2008. – 432 с.
3. Толочко В. М. Фармацевтичне право: Визначення мети та реалізація запланованих дій уповноваженої особи з контролю якості лікарських засобів фармацевтичної установи / В. М. Толочко, Т. О. Артюх // Український вісник психоневрології. – 2011. – Т. 19, вип. 2(67), додаток. – С. 107 - 109.

Надійшла до редакції: 25.08.2015р.

АРТЮХ Тетяна Олександрівна, кандидат фармацевтичних наук, кафедри управління та економіки фармації Інституту підвищення кваліфікації спеціалістів фармації Національного фармацевтичного університету, м. Харків, e-mail: uef-ipksf@mail.ru

ARTYUKH Tetyana Oleksandrivna, Candidate Degree in Pharmacy (PhD), senior Lecturer of department of management and economy department in Institute of Pharmacy Professionals Qualification Improvement of National University of Pharmacy, Kharkiv, Ukraine. e-mail: uef-ipksf@mail.ru

УДК: 615.15:349.3

М.В. Зарічкова

НАУКОВЕ УЗАГАЛЬНЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ МОНІТОРИНГУ ПРОФЕСІЙНИХ РИЗИКІВ, ЯКІ ВИНΙΚАЮТЬ У ПРАЦІВНИКІВ АПТЕЧНИХ ЗАКЛАДІВ

М.В. Зарічкова

Научное обобщение результатов мониторинга профессиональных рисков, возникающих у работников аптечных учреждений

M.V. Zarichkova

Scientific generalization of results of monitoring professional risks that exist for pharmacies workers

У статті викладено науково обґрунтовані результати моніторингу ризиків, які відмічають в своїй роботі спеціалісти фармації (СФ) в аптечних закладах усіх форм власності. Досліджено перелік скарг, які найчастіше зустрічаються серед СФ на фізичні та психологічні ризики, які зашкоджують або викликають загрозу здоров'ю працівникам аптечних закладів та проведено їх угруповання згідно психоемоційному наповненню. Теоретично обґрунтовано необхідність створення на їх базі системи соціальних послуг і створення «соціального стандарту соціальних послуг для спеціалістів фармації».

Ключові слова: соціальний захист спеціалістів фармації, фармацевтична галузь, професійні ризики, охорона праці, соціальні послуги, соціальний стандарт.

В статті изложены научно обоснованные результаты мониторинга рисков, которые отмечают в своей работе специалисты фармации (СФ) в аптечных учреждениях всех форм собственности. Исследован перечень жалоб, которые чаще всего встречаются среди СФ на физические и психологические риски, которые препятствуют или вызывают угрозу здоровью работникам аптечных учреждений и проведена их группировка по психоэмоциональному наполнению. Теоретически обоснована необходимость создания на их базе системы социальных услуг и создание «социального стандарта социальных услуг для специалистов фармации».

Ключевые слова: социальная защита специалистов фармации, фармацевтическая отрасль, профессиональные риски, охрана труда, социальные услуги, социальный стандарт.

The article presents the results of scientifically valid of risk monitoring, which noted in its work specialists of pharmacy (SF) in pharmacies of all forms of ownership. The list of complaints, which are most often found among the SF on the physical and psychological risks that impede or induce health risk workers and pharmacies carried out their grouping by psycho-emotional filling. Theoretically substantiates the necessity of creating on their base of social services and the creation of «social standard of social services for pharmacy specialists».

Keywords: social protection specialists in pharmacy, pharmaceutical industry, professional risks, labor protection, social services, social standards.

Сучасна соціально-економічна ситуація в Україні сприяє загостренню питань соціального захисту, зокрема для СФ, що вимагає пошуку нових напрямків вдосконалення соціального захисту спеціалістів фармації (СЗСФ). Для досягнення високого рівня життя громадян, посилення цільової спрямованості соціальних програм та їх адресності необхідно реформування системи

соціального захисту в Україні з акцентом на галузеву специфіку. Актуальними питаннями в системі СЗСФ залишається захист від професійних ризиків, які виникають в наслідок трудової діяльності СФ. Нажаль сьогодні роботодавці не зацікавлені в признанні того, що існують професійні ризики для здоров'я та психоемоційного стану працівників аптечних закладів. Це пов'язано з тим, що вирішення цього питання є досить клопітким і грошовитратним процесом, і в першу

© Зарічкова М. В., 2015